

MIEJSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ
43-100 TYCHY
ul. Budowlanych 59
tel.: (0-32) 327-02-46, (0-32) 227-35-40
Regon 003449054

POMOC SPOŁECZNA 2008 r.
Sprawozdanie z działalności
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Tychach

Tychy, dnia 03.03.2009 r.

Spis treści

Wprowadzenie

I. Pomoc środowiskowa

1. Świadczenia pomocy społecznej
2. Pomoc osobom starszym
3. Gminny Program Przeciwdziałania Eksmisji
4. Dział pomocy dziecku i rodzinie

II. Pomoc Instytucjonalna

1. Specjalistyczna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza
2. Noclegownia Miejska
3. Ośrodek Interwencji Kryzysowej
4. Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi

III. Dział Świadczeń Rodzinnych

IV. Rehabilitacja osób niepełnosprawnych

V. „Wszyscy razem – integralny program dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym”.

Wprowadzenie

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tychach jest realizatorem zadań polityki społecznej w oparciu o przepisy ustawy z dn. 12.03.2004 r. o pomocy społecznej, ustawy z dn. 28.11.2003 r. o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy z dn. 22.04.2005 r. postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych.

Budżet MOPS w 2008 r. wynosił:	32 769 423,00 zł
Wartość świadczeń zgodnie z ustawą o pomocy społecznej	17 721 654,00 zł
Wartość świadczeń rodzinnych	15 047 769,00 zł

I. Pomoc środowiskowa

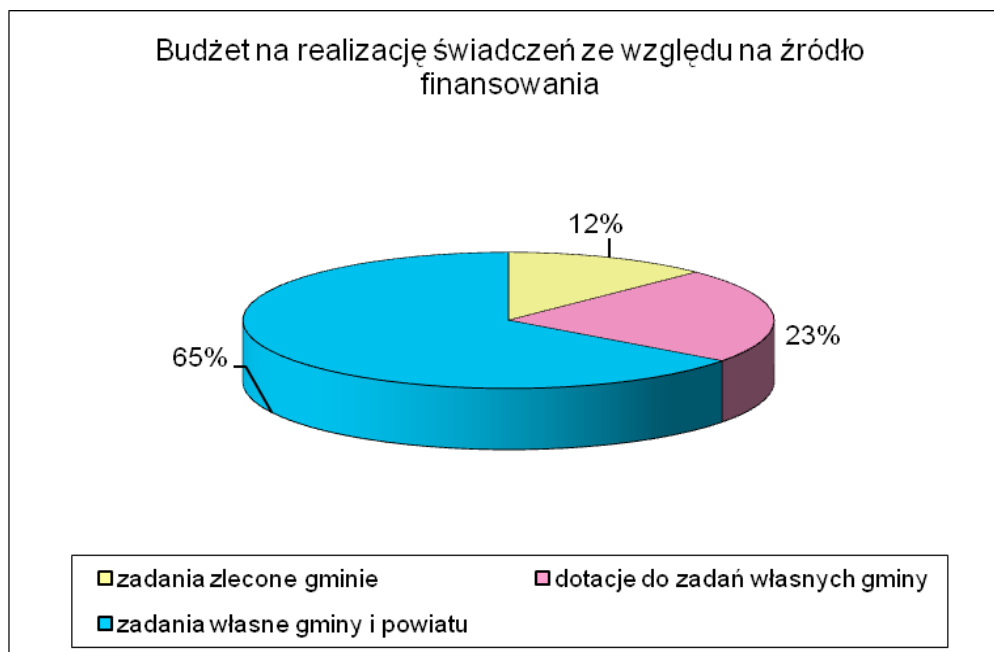
Pomoc realizowana jest w ramach zadań zleconych finansowanych z budżetu państwa i własnych finansowanych z budżetu gminy i powiatu, w oparciu o przepisy ustawy o pomocy społecznej oraz wynikających z niej przepisów wykonawczych.

Uprawnionymi do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej są osoby, których dochód netto nie przekracza 477 zł miesięcznie oraz rodziny, w których dochód netto na osobę nie przekracza kwoty 351 zł miesięcznie oraz występuje ustawowo określona przyczyna trudnej sytuacji materialnej np. bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba.

1. Świadczenia pomocy społecznej

Wydatki na realizację świadczeń pomocy społecznej w 2008 r. wyniosły odpowiednio:

➤ zadania zlecone gminie	1.241.266 zł
➤ dotacje do zadań własnych gminy	2.254.200 zł
➤ zadanie własne gminy i powiatu	6.443.453 zł

Zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami zadania zlecone gminie przez administrację rządową obejmują wypłatę zasiłków stałych oraz świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Z pomocy w formie zasiłków stałych korzystało 362 osoby, o 12 osób więcej w stosunku do roku 2007. Wzrosła również nieznacznie średnia wartość świadczenia - wyniosła 331,25 zł (w 2007 r. – 329,10 zł)

W ramach dotacji do zadań własnych gminy realizowane były n/w zadania:

- przyznawanie i wypłata zasiłków okresowych – dotacja na ten cel wyniosła 975.573 zł. Pomocą objętych zostało 985 rodzin. Średnia wysokość świadczenia wyniosła 175,89 tj. o 62,18 % więcej w stosunku do 2007 r. Obserwujemy nadal wyraźny spadek liczby osób uprawnionych do zasiłku okresowego jak również zmiany w sferze przyczyny ubiegania się o świadczenie.

Rozkład problemowy ubiegania się o świadczenia obrazuje wykres nr 1.

Główną przyczyną trudnej sytuacji materialnej jest nadal bezrobocie członka rodziny, jednakże w stosunku do roku 2007 aż o 10,64 % obniżyła się liczba rodzin, wśród których występuje problem braku pracy.

Natomiast częstszym powodem ubiegania się o pomoc jest długotrwała choroba występująca w rodzinie. Zaobserwowaliśmy dalszy 13 % wzrost liczby osób/rodzin, wśród których głównym powodem trudnej sytuacji jest pogorszenie stanu zdrowia. Główną przyczyną przedstawionego rozkładu problemów osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej był dalszy wzrost gospodarczy oraz malejąca stopa bezrobocia w mieście w 2008 roku.

Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

Z programu rządowego mogą korzystać osoby/rodziny, których dochód miesięczny nie przekracza 150 % kryterium dochodowego, tj. odpowiednio 715,50 zł dla osoby samotnej lub 526,50 zł na osobę w rodzinie.

Łączny koszt programu:	2.338.627 zł
➤ środki dotacyjne	1.278.627 zł
➤ środki gminy	1.060.000 zł

Pomocą w ramach w/w programu objętych zostało 4.033 osoby, w tym:

- dzieci do lat 7	-	751 osób
- uczniowie do 18 roku życia	-	1.172 osób
- dorośli – powyżej 18 roku życia	-	2.559 osób

W ramach programu pomoc stanowiły posiłki dla dzieci i młodzieży w stołówkach szkolnych i przedszkolach oraz dorosłych w Dziennym Domu Pomocy Społecznej „Wrzos”, a także zasiłki celowe na zakup żywności w wysokości śr. 85,- zł miesięcznie na osobę w rodzinie.

Zadania własne gminy obejmują pomoc w formie zasiłków celowych, sprawienie pogrzebu, pokrycie kosztów usług opiekuńczych, pokrywanie kosztów pobytu w domu pomocy społecznej (DPS).

Łącznie na realizację zadań własnych gminy wydatkowano kwotę 2.558.714 zł, w tym na zasiłki celowe 1.041.464 zł. W roku 2008 zasiłki celowe przyznawano głównie na zakup żywności, leków, opału i dopłatę do dodatku mieszkaniowego dla osób nie posiadających dochodu. Średnia wysokość zasiłku celowego wyniosła 141 zł.

Ogółem pomocą objęto 2.784 tyskich rodzin.

Liczbę osób objętych pomocą przedstawia tabela Nr 1.

Tabela Nr 1

	Liczba rodzin	Liczba osób	Odsetek mieszkańców miasta objętych pomocą
2006	3.568	8.354	6,49 %
2007	3.300	7.707	6,02 %
2008	2.784	6.618	5,2 %

Reasumując należy zauważyć, że liczba osób wymagających wsparcia finansowego w stosunku do lat ubiegłych systematycznie maleje. W stosunku do roku 2007 obniżyła się o 0,82 %.

Powyższe pozwoliło na podjęcie przez pracowników socjalnych działań ukierunkowanych na aktywizację osób bezrobotnych przy ścisłej współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy oraz realizację prac społecznie-użytecznych.

W okresie od 01.02.2008 r. do 14.12.2008 r. wymiar godzinowy prac społecznie-użytecznych wyniósł 13.130 godz., tj. 441 godz. więcej w stosunku do roku 2007.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tychach wydatkował 84.632,10 zł. na wypłatę świadczeń z tytułu wykonywania prac społecznie-użytecznych. Wysokość refundacji z Funduszu Pracy w okresie objętym umową wyniosła 50.650,56 zł.

Do prac społecznie użytecznych w 2008 r. skierowano ogółem 178 osoby, w tym 91 kobiet i 87 mężczyzn, z tego:

- 100 osób podjęło prace społecznie użyteczne
- 55 osób odmówiło podjęcia pracy (w tym 3 odmowy usprawiedliwione)
- 23 osoby zrezygnowały z prac społecznie-użytecznych w trakcie ich trwania – podjęły pracę lub skorzystały z innych instrumentów rynku pracy.

Do wykonywania prac kierowano osoby długotrwale bezrobotne oraz osoby z rodzin, w których jest więcej niż 1 osoba bezrobotna. Prace społeczno-użyteczne wykonywane były w 33 podmiotach, tj. placówkach oświatowych, opiekuńczych, Miejskim Zarządzie Ulic i Mostów, Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej oraz Dziennym Domu Pomocy Społecznej „Wrzos”.

Dużym zainteresowaniem cieszyły się prace wykonywane na rzecz Ośrodka Św. Faustyny i Domu Pomocy Społecznej, największa rotacja miała miejsce w Miejskim Zarządzie Ulic i Mostów.

Dzięki pracom społecznie-użytecznym klienci Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej zdobywają nowe doświadczenie zawodowe. Pozwala to na łatwiejsze odnalezienie się na rynku pracy, 17 osób skierowanych do prac społecznie-użytecznych podjęło zatrudnienie. Osoby mniej przedsiębiorcze zyskały dodatkowe źródło dochodu nie tracąc przy tym praw do innej pomocy ze strony Ośrodka, a także zachowały status osób bezrobotnych. Prace społecznie-użyteczne pozwoliły zweryfikować motywację i chęć klientów Ośrodka do przezwyciężenia swojej trudnej sytuacji życiowej.

2. Pomoc osobom starszym

Podstawową formą pomocy dla osób starszych są usługi opiekuńcze wykonywane w domu klienta umożliwiające pobyt osoby starszej we własnym środowisku.

Usługami opiekuńczymi objętych zostało 371 osób; średnio w miesiącu wykonano 18 godz. usług w jednym środowisku. Koszt 1 godz. usług opiekuńczych wyniósł 7 zł.

Pomocą w formie specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych przez opiekunki środowiskowe Ośrodka objętych zostało 39 osób wykonując średnio w miesiącu 40 godz. Usług. Cena za 1 godzinę specjalistycznych usług opiekuńczych wynosi 11 zł.

Zadaniem zleconym gminie jest organizacja specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Pełny koszt 1 godz. świadczonych usług wynosi 25 zł. Pomocą w w/w formie objęto 29 osób w wymiarze średnio 13 godz. miesięcznie. Łączny koszt usług wyniósł 106.912,50 zł.

Wykonanie zadania powierzono w drodze przetargu Stowarzyszeniu „Dar Serca” w Tychach.

W 2008 roku ze środków gminy na dopłatę pokrycia kosztów utrzymania w domach pomocy społecznej (DPS) wydatkowano łącznie kwotę 925.370 zł.

Miasto Tychy w 2008 r. poniosło odpłatność za pobyt 70 osób (65 osób 2007 r.) umieszczonych w DPS. Na dzień 31.12.2008 r. na umieszczenie w DPS oczekiwało 41 osób. W odniesieniu do roku 2007 wydatki gminy w tym zakresie wzrosły o 17,3 %.

Od 01.07.2008 r. powstało mieszkanie chronione dla osób starszych przy ul.Ch.de Gaulle'a 12/1. Mieszkanie przeznaczone jest dla osób starszych, które ze względu na wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymagają usług w zakresie świadczonym przez placówkę całodobowej opieki.

Przyznane środki na utrzymanie mieszkania chronionego w 2008 roku wynosiły 13.292zł.

Koszt pobytu 1 osoby w mieszkaniu chronionym wyniósł 807 zł miesięcznie.

Rzeczywiste wydatki gminy związane z utrzymaniem mieszkania chronionego w 2008 r. wyniosły 8.609 zł.

Odpłatność za pobyt w mieszkaniu chronionym została ustalona w wysokości 40 % wartości dochodu uzyskiwanego przez mieszkańca ustalonego na podstawie ustawy o pomocy społecznej.

Sytuacja demograficzna generuje wzrost wydatków w zakresie zapewnienia osobom starszym godziwej egzystencji. Wobec powyższego zasadnym jest wdrożenie alternatywnych wobec pobytu w DPS form opieki poprzez dążenia do powstania w mieście zakładów zdrowotnych opieki długoterminowej.

3. Gminny Program Przeciwdziałania Groźbie Eksmisji

Program realizowany jest na mocy uchwały nr 015/770/2001 Rady Miasta Tychy z dnia 20.12.2001 r. w sprawie gminnego programu pomocy społecznej w zakresie przeciwdziałania groźbie eksmisji.

Celem programu jest:

- wyeliminowanie groźby eksmisji (cel doraźny)
- wyznaczenie nawyku systematycznego realizowania opłat czynszowych

Gmina zabezpiecza w każdym roku budżetowym kwotę 150.000 zł.

W 2008 r. powyższą pomocą objęto 19 osób/rodzin.

Tabela Nr 2. Udział poszczególnych gestorów zasobów mieszkaniowych.

	Liczba rodzin	Koszt (w zł)
MZBM	15	76.040
TSM „Oskard”	7	6.570
	19	82.610

Pracownicy socjalni w trakcie pracy socjalnej motywują osoby/rodziny do realizacji bieżących opłat mieszkaniowych z własnych środków finansowych, starają o dodatki mieszkaniowe oraz kontaktu z gestorami mieszkań. Pomiędzy pracownikiem socjalnym a klientem negocjowany jest kontrakt socjalny (obowiązuje do trzech miesięcy) i po wywiązaniu się z jego ustaleń, kolejny kontrakt na 12 miesięcy. Decyzją administracyjną zostaje przyznana pomoc finansowa na częściowe pokrycie zaległości. Maksymalna wysokość zasiłku wynosi 9.540 zł. Pracownik socjalny monitoruje sytuację osoby/rodziny oraz udziela wsparcia uwzględniając zarówno zgłoszone potrzeby jak i możliwości finansowe Ośrodka.

Pozostała kwota zadłużenia, na pisemny wniosek klienta, zostaje przez gestora mieszkania rozłożona na raty, natomiast odsetki są umarzane po całkowitej spłacie zadłużenia. Pomocą w ramach powyższego programu, zgodnie z jego założeniami, mogą być objęte osoby/rodziny współpracujące w rozwiązywaniu problemu zadłużenia oraz akceptujące procedury zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.

W roku 2008 kilkanaście rodzin nie wywiązało się z realizacji wstępnych kontraktów socjalnych. Ustalenia dotyczyły np. aktywnego poszukiwania pracy, złożenia wniosku o dodatek mieszkaniowy lub podjęcie innych proponowanych działań mających na celu poprawę swojej sytuacji. Pomimo wcześniejszych ustaleń nie kontaktowali się z pracownikami socjalnymi. Część zgłaszających nie spełniała wymogów programu (dochód, nie uregulowana sytuacja prawna mieszkań) lub pomoc finansową na częściowe pokrycie zadłużenia otrzymali w latach wcześniejszych. W trakcie trwania kontraktu socjalnego (do trzech miesięcy) członkowie rodzin podjęli pracę i osiągnęły dochód przekraczający kryterium dochodowe programu. W związku z taką sytuacją zwróciliśmy do Urzędu Miasta kwotę 67.390 zł jako nie wykorzystaną na realizację programu do końca 2008 r.

4. Dział pomocy rodzinie i dziecku

Dział pomocy rodzinie i dziecku MOPS w Tychach zajmuje się działaniami związanymi z opieką nad dzieckiem i rodziną w zakresie pomocy środowiskowej i instytucjonalnej.

Rodziny zastępcze

W roku 2008 na terenie miasta Tychy funkcjonowały 183 rodziny zastępcze, w których wychowywało się 277 dzieci. W tej liczbie zawiera się 5 rodzin pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, które objęło opieką łącznie 47 dzieci oraz jedna zawodowa niespokrewniona z dziećmi rodzina wielodzietna, w której umieszczonych jest 3 dzieci. W odniesieniu do ubiegłych lat liczba rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci kształtuje się następująco:

Tabela Nr 3

	2006	2007	2008
Liczba rodzin zastępczych	184	192	183
Liczba dzieci	229	260	277

Rodziny zastępcze długoterminowe

Wśród rodzin zastępczych długoterminowych:

- 151 to rodziny spokrewnione z dzieckiem, w których wychowuje się 193 dzieci,
- 27 to rodziny nie spokrewnione z dzieckiem, w których wychowuje się 39 dzieci.

W roku 2008 realizowano łącznie 26 Porozumień w tym:

- z 13 Powiatami w sprawie ponoszenia przez te Powiaty kosztów utrzymania dzieci pochodzących z ich terenu a umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie Miasta Tychy. Na zasadach tych Porozumień w tyskich rodzinach zastępczych przebywało 18 dzieci pochodzących z innych Powiatów.
- z 13 Powiatami w sprawie ponoszenia przez Miasto Tychy kosztów utrzymania dzieci pochodzących z terenu naszego Powiatu a umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie innych Powiatów. Na zasadach tych Porozumień w rodzinach zastępczych funkcjonujących w innych Powiatach przebywało 21 dzieci pochodzących z Miasta Tychy.

Wysokość świadczenia na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej wypłacana jest zgodnie z obowiązującymi przepisami z uwzględnieniem wieku dziecka, stanu jego zdrowia oraz stosunku pokrewieństwa. Podstawą do obliczenia wysokości pomocy jest kwota 1.647 zł.

Rodziny zastępcze zawodowe

W 2008 roku nadal funkcjonowało 5 rodzin o charakterze pogotowia rodzinnego

Tabela Nr 4

	2006	2007	2008
Liczba rodzin	5	5	5
Liczba dzieci	47	38	45

W odniesieniu do roku 2007 liczba dzieci, które skorzystały z tej formy pomocy uległa zwiększeniu. W rodzinach o charakterze pogotowia rodzinnego umieszczane są dzieci,

które w sposób nagły zostały pozbawione opieki rodziców (dotychczasowych opiekunów) lub opieka była sprawowana w sposób nienależyty, zagrażający bezpośrednio zdrowiu lub życiu dziecka oraz dzieci, w stosunku do których rodzice biologiczni podjęli decyzje o zrzeczeniu się praw rodzicielskich. Wszystkie dzieci mogą przebywać w pogotowiach do czasu uregulowania ich sytuacji prawnej przez Sąd, co jest niezbędne do przeprowadzenia procesu adopcyjnego, czy też umieszczenia w rodzinie zastępczej czy placówce. Zdarza się, że rodzice biologiczni, których dzieci zostały umieszczone w pogotowiu rodzinnym podejmują skuteczne działania w celu ich odzyskania. O powrocie dziecka pod opiekę rodziców biologicznych każdorazowo decyduje Sąd Rodzinny.

W roku 2008:

- 11 dzieci powróciło pod opiekę własnych rodziców
- 8 zostało adoptowanych przez rodziny w kraju i za granicą
- 6 zostało umieszczonych w rodzinach zastępczych długoterminowych
- 20 dzieci nadal przebywa w pogotowiach rodzinnych

Od kwietnia 2008 roku funkcjonuje zawodowa rodzina zastępcza wielodzietna, w której umieszczonych jest 3 dzieci.

Szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodzica zastępczego

W roku 2008 Pracownicy Działu Pomocy Dziecku i Rodzinie MOPS w Tychach przeprowadzili kolejną edycję szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. W wyniku czego 4 rodziny uzyskały dyplomy ukończenia kursu oraz zaświadczenia kwalifikujące je do pełnienia tej roli.

Odpłatność rodziców biologicznych za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych

Rodzice/opiekunowie prawni, których dzieci przebywają w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej są zobowiązani do ponoszenia odpłatności za pobyt dzieci. Łącznie w 2008 roku wydano 125 decyzji dotyczących ponoszenia odpłatności rodziców biologicznych/opiekunów dzieci przebywających w placówkach lub w rodzinach zastępczych:

- w 113 decyzjach zobowiązano rodziców biologicznych dzieci do ponoszenia odpłatności

- w 12 przypadkach zwolniono z ponoszenia odpłatności co wiąże się z faktem, iż rodzina wykazała się dochodem poniżej kryterium dochodowego, bądź trudną sytuacją rodzinną

Usamodzielnienie wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych.

Usamodzielnienie wychowanków placówek:

W 2008 roku łącznie procesem usamodzielnienia objęte zostały 47 osoby z czego 12 osób rozpoczęło proces usamodzielniania w 2008 roku.

Z ogólnej liczby osób usamodzielnianych:

- pomoc pieniężną na usamodzielnienie otrzymały 4 osoby
- pomoc rzeczową na usamodzielnienie otrzymało 6 osób
- pomoc pieniężną na kontynuację nauki otrzymały 32 osoby

Usamodzielnianie wychowanków rodzin zastępczych:

W 2008 roku łącznie procesem usamodzielnienia objętych było 70 osób z czego 15 osób rozpoczęło proces usamodzielnienia w 2008 r..

Z ogólnej liczby osób usamodzielnianych:

- pomoc pieniężną na usamodzielnienie otrzymało 9 osób
- pomoc rzeczową na usamodzielnienie otrzymało 13 osób
- pomoc na kontynuację nauki otrzymały 54 osoby
- łącznie usamodzielnili się 27 osób

Mieszkania chronione

W 2008 roku w mieszkaniach chronionych w Tychach przebywało łącznie 8 osób, w tym:

- 5 wychowanków rodzin zastępczych
- 2 wychowanków OUOW
- 1 wychowanek innych placówek (MOW)

Interwencje

W roku 2008 pracownicy Działu Pomocy Dziecku i Rodzinie przeprowadzili w 38 rodzinach działania interwencyjne (82 rodziny w 2007 roku). Najczęstszym powodem

podejmowania działań było zgłoszenie występowania przemocy w rodzinie, zwłaszcza względem dzieci (od zaniedbywania po molestowanie seksualne).

Osobami zgłaszającymi konieczność podjęcia działań interwencyjnych byli:

- pedagodzy szkół, sąsiedzi, funkcjonariusze policji, kuratorzy sądowi, same ofiary lub ich rodzice czy opiekunowie.

Każdorazowo działania interwencyjne wiążą się z co najmniej kilkakrotnym kontaktem z rodziną, włączaniem w działania innych instytucji czasem z koniecznością natychmiastowego umieszczenia dzieci poza rodziną.

Do działań o charakterze interwencyjnym zalicza się również interwencyjne umieszczenia dzieci w pogotowjach rodzinnych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Umieszczenia takie następują w wyniku bezpośredniego zagrożenia zdrowia, bezpieczeństwa czy też życia dziecka lub na postanowienie Sądu Rodzinnego z klauzulą natychmiastowej wykonalności. W 2008 roku umieszczono:

- 26 dzieci w pogotowjach rodzinnych
- 13 dzieci w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

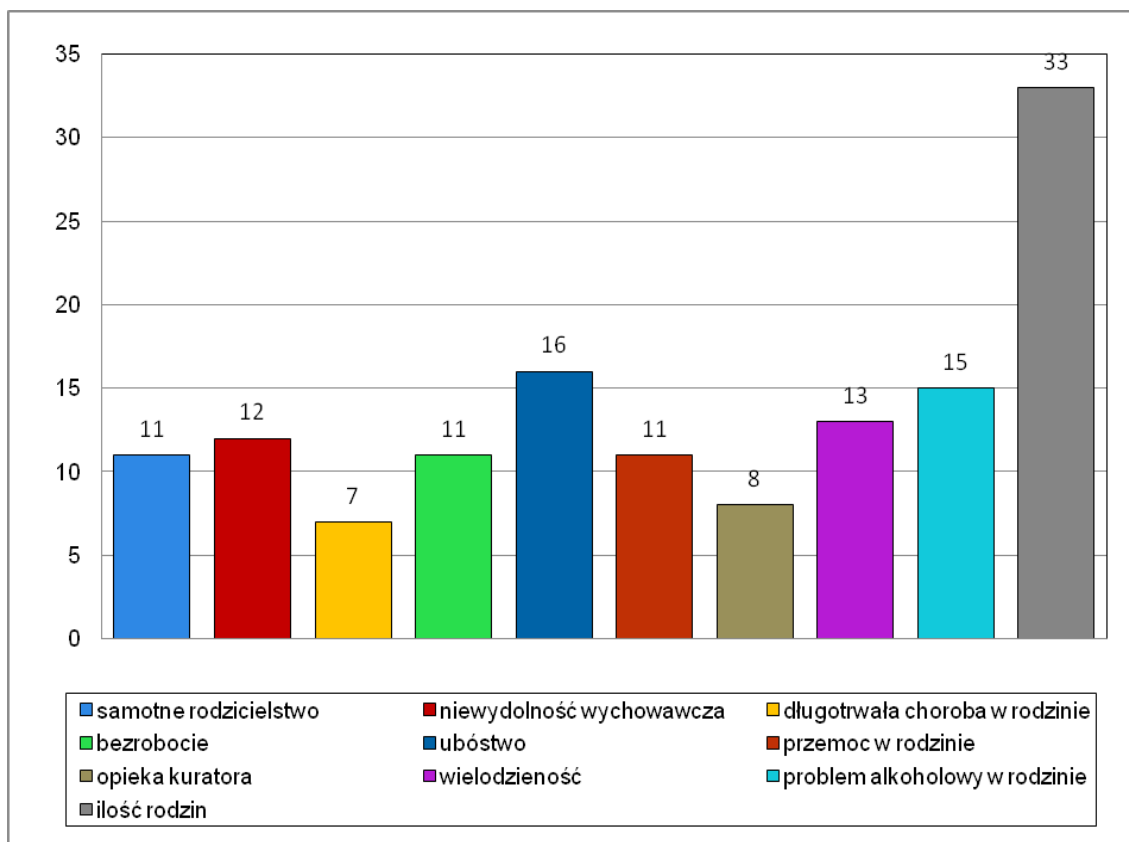
1. Pomoc instytucjonalna

1. Specjalistyczna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Wsparcia Dziennego

Specjalistyczna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Wsparcia Dziennego podejmuje działania mające na celu wspieranie rodzin poprzez objęcie dzieci działaniami wychowawczymi, opiekuńczymi i edukacyjnymi. W ubiegłym roku tego typu opieką objęto 56 dzieci. Były to w szczególności dzieci z problemem zaburzonego zachowania. Problem ten dotyka wszystkich naszych podopiecznych. Można zaobserwować u nich bezradność, izolowanie się, blokady komunikacyjne, zwłaszcza złość i agresję. Powodem niektórych wyżej wymienionych zachowań jest zespół nadpobudliwości psychoruchowej (ADHD), który występuje u 6 naszych podopiecznych, opóźnienia i braki szkolne (9 dzieci) oraz problemy w środowisku rówieśniczym, z którymi boryka się 15 naszych podopiecznych. Przy współpracy z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną wszystkie dzieci zostały zdiagnozowane, przygotowany został również indywidualny program korekcyjny, w którym uwzględniono wszystkie potrzeby i możliwości dziecka.

Problemy dzieci są bezpośrednio powiązane z problemami rodziny. W ciągu roku placówka wspierała 34 rodziny. Głównym problemem z jakim borykają się rodziny jest przemoc, zaniedbanie jako jedna z form przemocy występuje we wszystkich rodzinach. Te problemy są ściśle powiązane z niewydolnością wychowawczą, alkoholizmem i ubóstwem. Dysfunkcje rodzin objętych pomocą wynikają również z ich struktury. Samotne rodzicielstwo dotyka 12 rodzin, a wielodzietność 13 rodzin. Dominujące problemy rodzin w 2008 roku przedstawia wykres nr 2.

Wykres nr 2

Biorąc pod uwagę problemy dzieci zajęcia terapeutyczne realizowano w oparciu o zasady socjoterapii, relaksacji i arteterapii.

Zorganizowane zostały również imprezy okolicznościowe z okazji Dnia Matki, Dnia Dziecka, itp. oraz wycieczki 1 dniowe w okresie ferii zimowych i wakacji letnich.

2. Noclegownia Miejska

Noclegownia Miejska mieści się w strukturach organizacyjnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tychach. W myśl ustawy o pomocy społecznej ma ona za zadanie realizowanie celów gminy o charakterze obowiązkowym, a mianowicie udzielanie schronienia, posiłków oraz pomocy w formie pracy socjalnej osobom bezdomnym.

Noclegownia Miejska posiada 59 miejsc noclegowych dla mężczyzn. W okresie zimowym korzystamy z łóżek polowych i w ten sposób uzyskujemy dodatkowo ok. 20 miejsc.

W 2008 roku z pomocy Noclegowni skorzystało łącznie 251 osób z czego 151 to osoby, które przebywały na podstawie decyzji Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tychach (69 osób do trzech miesięcy, 77 osób ponad trzy miesiące, pięć osób spoza gminy Tychy, a 100 osób przebywało do trzech dni, z czego 67 osoby spoza gminy Tychy. Koszt miejsca noclegowego w placówce dla osób bezdomnych spoza terenu miasta wynosi 27 zł.

W zdecydowanej większości bezdomny to osoba z wykształceniem podstawowym, nie posiadająca dochodu, lub posiadająca dochód, który nie przekracza kryterium dochodowego rodziny.

Prawo do renty lub emerytury posiada 12 osób, a 3 osoby są w trakcie kompletowania wniosku o przyznanie świadczeń z ZUS, prawo do zasiłku stałego z Pomocy społecznej posiadają 32 osoby, zasiłek okresowy przyznano 34 osobom. Ponadto przyznano 46 świadczeń w postaci zasiłku celowego.

Spśród podopiecznych korzystających z pomocy Noclegowni ok. 55 % to osoby, które od ponad 5 lat borykają się z problemem bezdomności. Są to głównie osoby, chore, wymagające regularnej pomocy medycznej, nie będące w stanie zadbać o swój stan zdrowia. Osoby chore i niepełnosprawne mogą uzyskać pomoc w zakresie pielęgnacji, utrzymania higieny, sporządzaniu posiłków, robieniu zakupów oraz wizyt u lekarza.

Najczęstszym problemem osób bezdomnych korzystających z pomocy Noclegowni jest alkoholizm, który w wielu przypadkach był przyczyną ich wcześniejszych problemów w życiu. Z danych prowadzonych w placówce wynika, że boryka się z nim około 70 % podopiecznych. Część tych osób podjęła leczenie w

stacjonarnych zakładach leczenia odwykowego, a kilka osób uczestniczyło w zajęciach terapeutycznych w ośrodkach leczenia uzależnień.

Indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności, realizowanym zgodnie z rozporządzeniem Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w sprawie szczegółowych zasad opracowywania programu wychodzenia z bezdomności z zakresu i sposobu jego realizacji zostało objętych 5 osób.

Głównym zadaniem pracy socjalnej jest pomoc w znalezieniu zatrudnienia stałego lub tymczasowego oraz mobilizacja bezdomnych do podjęcia działań z tym związanych. Z danych zebranych przez Noclegownie wynika, że w okresie od stycznia do grudnia 2008, 65 osób podjęło pracę sezonową, umowę o pracę otrzymały 4 osoby, usamodzielniało się 29 osób.

Podopieczni Noclegowni biorą czynny udział we wszystkich pracach remontowych na terenie placówki. W roku 2008 ponownie zostały przez nich pomalowane pomieszczenia służbowe, sanitarne oraz wszystkie drzwi.

Jak co roku w Noclegowni została zorganizowana Wigilia Świąt Bożego Narodzenia oraz śniadanie wielkanocne w którym uczestniczyło około 300 osób.

Noclegownia Miejska w Tychach ze względu na szczególną charakterystykę ludzi korzystających z jej pomocy, koncentruje swoje działania zarówno na ochronie życia osób bezdomnych jak również na ich aktywizacji, której celem jest pełnowartościowy powrót do życia w społeczeństwie.

3. Ośrodek Interwencji Kryzysowej

Ośrodek Interwencji Kryzysowej jest całodobowym ośrodkiem wsparcia dla kobiet i ich dzieci doświadczających przemocy domowej lub będących w innej sytuacji kryzysowej. Działalność jest zadaniem własnym powiatu.

W 2008 r. z pomocy pobytowej OIK korzystało 51 osób (31 kobiet i 21 dzieci), w tym:

- z powodu przemocy domowej - 16 osób (8 kobiet, 8 dzieci)
- z powodu bezdomności - 35 osób (23 kobiet, 12 dzieci)

Praca z osobą korzystającą z pomocy tutejszego ośrodka poza zaspokojeniem potrzeby bezpieczeństwa w przypadku przemocy domowej i zabezpieczeniem dachu nad głową w sytuacji bezdomności, ukierunkowana jest na uregulowanie jej sytuacji prawnej, wspieranie w rozwiązywaniu jej problemów życiowych w szczególności rodzinnych i mieszkaniowych, powrót do własnego mieszkania lub uzyskanie samodzielnego lokalu

z zasobów gminy oraz pomocy w uzyskaniu zatrudnienia i świadczeń z systemu zabezpieczenia społecznego.

W zakresie terapeutycznym prowadzona jest specjalistyczna pomoc poprzez:

- udzielanie poradnictwa psychologicznego
- animowanie i prowadzenie grup wsparcia i grup terapeutycznych
- prowadzenie terapii indywidualnej i grupowej
- przeprowadzenie diagnozy sytuacji dzieci i udzielenie im wsparcia psychologicznego oraz specjalistycznej pomocy terapeutycznej
- udzielanie konsultacji wychowawczych

Statystyczna kobieta doświadczająca przemocy domowej, korzystająca z pomocy tut. Ośrodka jest w wieku około 33 lat, zamężna z wykształceniem podstawowym lub zawodowym, nieaktywna zawodowo z powodu sprawowania opieki nad małymi dziećmi. Statystyczna kobieta korzystająca z pomocy tut. Ośrodka z powodu bezdomności jest w wieku około 45 lat, jest osobą rozwiedzioną mającą na utrzymaniu jedno dziecko, bezrobotna.

W 2008 roku z powiadomienia Komendy Miejskiej Policji w Tychach, zgodnie z kompetencjami MOPS, pracownicy socjalni (z rejonu i tut. ośrodka) przeprowadzili 57 interwencji domowych i udzielono pomocy 50 osobom dorosłym i 58 dzieciom. W trakcie wykonywania czynności służbowych pracownicy socjalni objęli pomocą w ramach Niebieskiej Karty 10 rodzin z czego:

- 2 rodziny skorzystały z pobytu w OIK,
- 9 kobiet skorzystało z terapii psychologicznej.

Osobom pokrzywdzonym udzielono również pomocy w formie:

- konsultacji, wsparcia i specjalistycznego poradnictwa,
- skierowania do MKRPA,
- napisania pism sądowych i urzędowych.

4. Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi

Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi jest zadaniem zleconym gminie przez organy administracji rządowej. Jest ośrodkiem dziennego pobytu. Działalność prowadzi od poniedziałku do piątku w godzinach 7.30 do 15.30, we wtorki do godziny 18. Należy do ośrodków typu A, zajmujących się wyłącznie osobami z diagnozą psychiatryczną.

Celem Środowiskowego Domu Samopomocy jest prowadzenie rehabilitacji psychospołecznej umożliwiającej osobom cierpiącym na zaburzenia psychiczne;

- poprawę funkcjonowania społecznego
- integrację ze środowiskiem
- podjęcie starań o uzyskanie zatrudnienia.

Z usług placówki mogą korzystać osoby posiadające stały lub czasowy pobyt na terenie gminy Tychy skierowane przez lekarza - psychiatrę lub pracownika socjalnego pierwszego kontaktu bądź też w szczególnych przypadkach zgłaszające się bezpośrednio do placówki.

Korzystanie z usług jest świadczeniem okresowym pomocy społecznej i wymaga przeprowadzenia procedur przewidzianych w ustawie o pomocy społecznej, tj. przeprowadzenia wywiadu środowiskowego i wydania decyzji administracyjnej określającej czas i zakres świadczonych usług oraz wysokość odpłatności. Placówka zapewnia wyżywienie tj. śniadanie i obiad – ponoszona odpłatność zgodna jest z zasadami obowiązującymi w gminie. Posiada również możliwość dowozu uczestników własnym środkiem transportu (bus ośmioosobowy). Łącznie w 2008 roku z usług skorzystało 29 osób. Średnia roczna obecność wynosiła 16,23 osoby/dzień przy średniej frekwencji 78,01 %.

Podejmowane w ŚDS oddziaływania terapeutyczne nakierowane są na minimalizację indywidualnych i społecznych skutków zaburzeń psychicznych. Poprzez ustrukturyzowany rozkład dnia oraz dobór różnorodnych zajęć chory w stanie remisji ma możliwość ponownego uczenia się codziennych zajęć. Dobór form pracy uzależniony jest od potrzeb i możliwości członków grupy terapeutycznej. Motywem przewodnim rehabilitacji jest dostarczanie jak największej ilości konstruktywnych bodźców pobudzających aktywność własną, a przeciwdziałających izolacji i społecznemu wykluczaniu.

Formy pracy: psychoedukacja, psychoterapia grupowa, arteterapia, biblioterapia, terapia ruchem, muzykoterapia, treningi behawioralne: trening lekowy, komunikacji, higieniczny, budżetowy, kulinarny, poszukiwania pracy, relaksacyjny, ergoterapia, język angielski, kąpiel komputerowy, terapia zajęciowa, pomoc psychologiczna, konsultacje psychiatryczne.

Środowiskowa działalność placówki.

- Konsultacje szeroko rozumianych problemów zdrowia psychicznego dla pracowników socjalnych z rejonu (w godzinach działalności) ~110 konsultacji
- Psychoedukacja rodzinna (drugi poniedziałek miesiąca w godzinach 15 - 18 oraz interwencje środowiskowe)
- Interwencje związane z realizacją przymusu bezpośredniego (artykuł 23 Ustawy o ochronie zdrowia psychicznego) tj. umieszczenie w szpitalu bez zgody pacjenta, we współpracy z lekarzem psychiatrą, pogotowiem ratunkowym, policją i strażą pożarną – 15 interwencji
- Monitorowanie efektów rehabilitacji po zakończeniu cyklu rehabilitacji (interwencje środowiskowe) – 11 interwencji
- Klub „Amigo” – popołudniowe zajęcia i konsultacje dla uczestników którzy zakończyli rehabilitację w systemie dziennym (każdy wtorek w godzinach od 15 do 18)
- Realizacja turnusu rehabilitacyjnego 1 wrzesień - 14 wrzesień 2008 r. w Jastrzębiej Górze, w którym udział brało 26 osób
- Organizowanie imprez rekreacyjno-kulturalnych, udział w imprezach organizowanych przez inne ośrodki, udział w wernisażach itp.
  - udział w Festiwalu Osób Niepełnosprawnych w Tychach z przedstawieniem pod tytułem „Taneczny Kolaż Życia”
  - udział w II Turnieju Piłki Halowej w Bojszowach
  - udział w dyskotecie Grant organizowanej przez ŚDS św. Faustyna
  - udział w VII Spotkaniach Osób Niepełnosprawnych IN – FA 2008 w Zawierciu – Kromołowie

III. Dział Świadczeń Rodzinnych

Dział Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych zajmuje się realizacją 2 ustaw tj.: ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. Nr 228, poz. 2255 z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. Nr 192 z 2007 r. z późn. zm.). Funkcjonujący aktualnie system świadczeń rodzinnych został wprowadzony 1 maja 2004 r. i jest zadaniem zleconym gminie. Od 1 września 2005 r. do 30 września 2008 r. realizowano również zadania wynikające z ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (Dz. U. Nr 86, poz. 732 z późn. zm.).

Świadczenia rodzinne są obligatoryjnymi świadczeniami udzielanymi na roczne okresy zasiłkowe trwające do tej pory od 1 września do 31 sierpnia następnego roku, obecnie ustawodawca dokonał zmiany terminu trwania okresu zasiłkowego, a mianowicie od 1 listopada do 30 października roku następnego. Zmiana ta dotyczy już obecnego okresu zasiłkowego 2008/2009.

Rodzaje świadczeń

Zgodnie z ustawą o świadczeniach rodzinnych świadczeniami rodzinnymi są

- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny i świadczenie pielęgnacyjne,
- od 1 stycznia 2006 r. – także jednorazowa zapomoga z tytułu urodzeniem się dziecka.

Dane statystyczne za rok 2008 :

- roczna kwota wypłaconych świadczeń rodzinnych - **12.456.860 zł**,
- kwota wypłaconej zaliczki alimentacyjnej w okresie obowiązywania ustawy tj. od I 2008 – września 2008 - **1.462.237 zł**,
- kwota świadczeń rodzinnych pokrytych ze środków własnych gminy (zwiększenie kwoty jednorazowego dodatku z tytułu urodzenia dziecka)- **202.500 zł**,
- ilość rodzin pobierających świadczenia rodzinne – **w okresie zasiłkowym 2007/2008 - 5500, natomiast w obecnym okresie zasiłkowym 2008/2009 – 4023 rodziny.**

- ilość rodzin pobierających zaliczkę alimentacyjną - **520**,
- ilość rodzin pobierających świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego – **535**.

Zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego.

Kwota roczna wypłaconych zasiłków rodzinnych - **3.984.188 zł.**

Do zasiłku rodzinnego przysługują dodatki z określonych tytułów.

W 2007 roku wypłacono następujące ilości poszczególnych dodatków:

- urodzenia dziecka (1000 zł na dziecko, zgodnie z zapisami ustawy, jest to świadczenie jednorazowe); jednak dla mieszkańców gminy Tychy od 31 marca 2006 r. wynosi on 1500 zł (500 zł pokrywane ze środków własnych gminy, zgodnie z Uchwałą Rady Miasta Nr 0150/XLII/797/06 z dnia 26 stycznia 2006r. w sprawie podniesienia kwot dodatków do zasiłku rodzinnego) – dla 405 dzieci, kwota **607.500 zł** (w tym 202.500 zł ze środków gminy).
- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego dla 318 osób, kwota roczna **1.488.924 zł.**
- samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania dla 2 osób na kwotę **5.600 zł.**
- samotnego wychowywania dziecka dla 212 osób (318 dzieci), kwota **656.580 zł.**
- wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej dla 439 osób (749 dzieci) na kwotę **719.600 zł.**
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego dla 192 osób (247 dzieci) na kwotę **225.360 zł.**
- rozpoczęcia roku szkolnego dla 2965 dzieci , na kwotę **296.500 zł.**
- podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania - na zamieszkanie dla 11 dzieci , na kwotę **10.260 zł.**
- na dojazd do szkoły dla 79 dzieci, na kwotę **39.400 zł.**

Korzystanie z dodatków uzależnione jest od posiadania prawa do zasiłku rodzinnego. Ponadto, do każdego z dodatków wymagane jest spełnienie dodatkowych warunków związanych z tytułem (powodem) przyznania dodatku. Jednocześnie można pobierać kilka rodzajów dodatków.

Świadczenia opiekuńcze:

- świadczenie pielęgnacyjne przeznaczone dla osoby z rodziny, która opiekuje się osobą niepełnosprawną, rezygnującą z pracy zawodowej dla 84 osób, na kwotę **430.920 zł.**
- zasiłek pielęgnacyjny dla osób niepełnosprawnych – dla 1741 osób, na kwotę **3.196.629 zł.**

Ustawą z dnia 29 grudnia 2005 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych wprowadzono w związku z urodzeniem się dziecka:

- jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka w wysokości 1000 zł, popularnie nazywana „becikowym”, do przyznania której nie bada się dochodów rodziny, dla 1317 dzieci, na kwotę **1.317.000 zł.**

Zaliczka alimentacyjna.

Do świadczeń rodzinnych należy zaliczyć także zaliczkę alimentacyjną, wypłacaną na podstawie ustawy o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej, która straciła swą moc 30 września 2008 r. Jest to świadczenie zwrotne (zwrotu dochodzi się od dłużnika alimentacyjnego).

Zaliczka alimentacyjna przysługiwała dziecku uprawnionemu do świadczenia alimentacyjnego na podstawie tytułu wykonawczego, którego egzekucja jest bezskuteczna (całkowicie lub choćby w części). Warunkiem było, aby dziecko było wychowywane przez osobę samotną i aby dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekroczył 583 zł.

W 2008 r. wypłacano zaliczkę alimentacyjną 520 rodzinom, w okresie obowiązywania ustawy od stycznia do września, na ogólną kwotę **1.462.237 zł.**

Zaliczkę alimentacyjną zastąpiły świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego, powołanego do życia 1 października 2008r. Za trzy miesiące ubiegłego roku wypłacono **621.765 zł**, dla 535 rodzin, na 737 dzieci. Ustawa o funduszu poszerzyła krąg osób uprawnionych, obecnie każde dziecko uprawnione do świadczenia alimentacyjnego, na podstawie tytułu wykonawczego, którego egzekucja jest bezskuteczna (całkowicie lub choćby w części) może otrzymać świadczenia, jeżeli dochód na osobę w rodzinie nie przekracza **725 zł.**

Dłużnicy alimentacyjni zobowiązani są do zwrotu organowi wypłacającemu świadczenia, należności z tego tytułu. Wobec dłużników alimentacyjnych prowadzone są działania wynikające z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, celem wyegzekwowania należności.

W okresie zasiłkowym 2007/2008 Dział Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych wypłacał świadczenia dla ok. 5500 tyskich rodzin. Zanotowano znaczny spadek ilości tych osób, które korzystają ze świadczeń w obecnym okresie zasiłkowym 2008/2009, o ok. 25 %. Spowodowane to jest niskim bezrobociem w mieście, a co za tym idzie podwyższeniem dochodów rodzin. Wspomnieć należy, że obowiązujące kryterium dochodowe na poziomie 504 zł na osobę w rodzinie, pozostaje niezmiennie od 2004 r.

IV. Rehabilitacja osób niepełnosprawnych.

Wykorzystanie środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych regulowane jest ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. 2008 Nr 14, poz. 92 z późn. zm.).

Wysokość środków finansowych otrzymanych na rehabilitację zawodową społeczną osób niepełnosprawnych w 2008 roku.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tychach realizował zadania dofinansowane ze środków PFRON w ramach rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych od 1999 roku. Zadania związane z rehabilitacją zawodową realizuje Powiatowy Urząd Pracy.

Realizacja zadań następuje na podstawie planu finansowego, przekazywanego corocznie przez Zarząd Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Na podstawie otrzymanej informacji o wysokości środków, Rada Miasta Tychy w drodze uchwały, przydziela fundusze na poszczególne zadania.

W 2008 roku wysokość przyznanych środków dla powiatu, na realizację zadań zleconych przez PFRON wynosiła : 2.513.280 zł. W porównaniu do 2007 roku ogólna wysokość dotacji z PFRON w 2008 r. była wyższa o 437.304 zł.

Ogólna wysokość środków PFRON przeznaczonych dla powiatu była dzielona na rehabilitację zawodową i społeczną. Proporcje pomiędzy dwoma zakresami rehabilitacji przedstawia wykres nr 3.

Rehabilitacja społeczna, ukierunkowana na indywidualne potrzeby zgłaszane

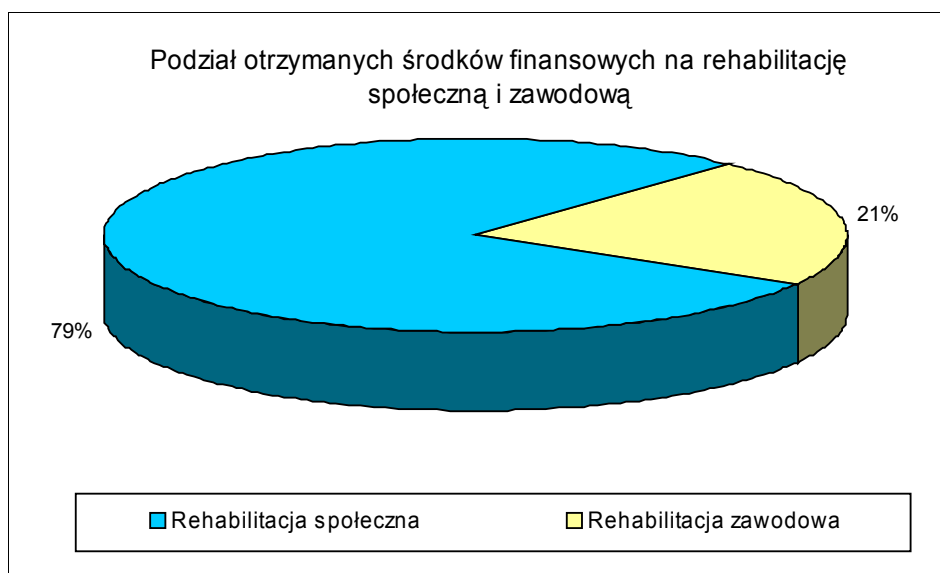

przez osoby niepełnosprawne, a w szczególności wchodzące w jej skład turnusy rehabilitacyjne oraz dofinansowanie przedmiotów ortopedycznych, cieszy się od lat dużym zainteresowaniem w związku z czym wysokość środków przeznaczanych na te cele utrzymuje się na wysokim poziomie. Dzięki temu indywidualne potrzeby zgłaszane przez osoby niepełnosprawne zostają zaspokojone.

W związku ze zmianami w ustawie o rehabilitacji (...) w 2007 r. pojawiła się możliwość realizacji nowych programów dotyczących rehabilitacji zawodowej ze środków PFRON. Zadania związane z rehabilitacją zawodową, są realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Tychach, natomiast MOPS w Tychach będąc dysponentem konta pełni w tym przypadku rolę płatnika.

Wysokość środków przeznaczonych na rehabilitację społeczną jest znacznie wyższa od środków na rehabilitację zawodową.

Wykres nr 3

Wykorzystanie środków funduszu w ramach rehabilitacji zawodowej.

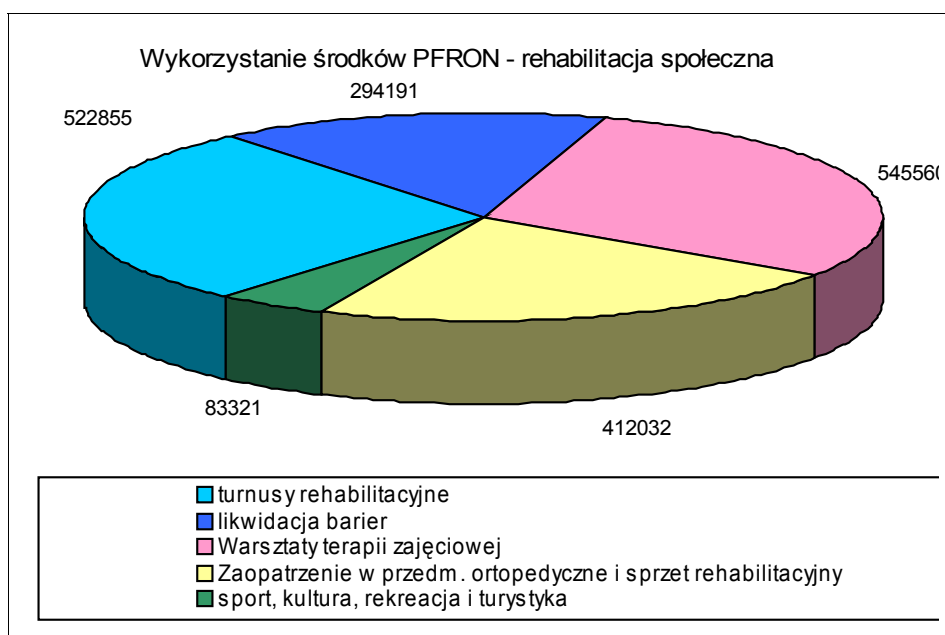
W 2008 roku w ramach rehabilitacji zawodowej PUP w Tychach wydatkował, a MOPS w Tychach wypłacił kwotę 392.000 zł. Spośród zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej wykorzystano środki na:

- finansowanie wydatków na instrumenty lub usługi rynku pracy w odniesieniu do osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako poszukujące pracy i niepozostające w zatrudnieniu (art. 11). – wydano 17.359 zł.

- przyznawanie osobom niepełnosprawnym środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej, rolniczej lub wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej (art. 12a) – wydano 160.000 zł.
- dokonywanie zwrotu kosztu wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej (art. 26e) – wydano 208.241 zł
- dokonywanie zwrotu kosztu wynagrodzenia osoby niepełnosprawnej oraz składek na ubezpieczenie społeczne do tego wynagrodzenia (art. 26f) – wydano 2.152 zł
- finansowanie kosztów szkolenia i przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych (art. 40) oraz dokonywanie zwrotu kosztów poniesionych przez pracodawcę na szkolenia zatrudnionych osób niepełnosprawnych (art. 41) – wydano 4.248 zł

Wykorzystanie środków funduszu w ramach rehabilitacji społecznej.

Wykres nr 4

W ramach rehabilitacji społecznej najwięcej środków przeznaczono na dofinansowanie działalności Warsztatów Terapii Zajęciowej.

1) Dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych.

Turnusy rehabilitacyjne to aktywna forma rehabilitacji połączona z elementami wypoczynku, mająca na celu poprawę sprawności, wyrobienie zaradności oraz pobudzenie i rozwijanie zainteresowań osób niepełnosprawnych.

W roku 2008 w ramach tego programu przyznano dofinansowanie 825 osobom na kwotę 547.968 zł. Natomiast wypłacono dofinansowanie na wyjazd 762 osób na

kwotę 522.855 zł, w tym 86 dzieci i ich opiekunów oraz dla 718 osób dorosłych i ich opiekunów. W sumie wydano o 22.495 zł więcej niż w roku poprzednim, wiązało się to między innymi z wyższym progiem finansowym oraz większą ilością przyznawanych dofinansowań. Średnia wysokość dotacji do pobytu na turnusie rehabilitacyjnym w przeliczeniu na jedną osobę wynosiła około 664 zł.

- 2) Dofinansowanie likwidacji barier funkcjonalnych (architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych) na wnioski indywidualnych osób niepełnosprawnych.

Likwidacja barier architektonicznych w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej to wszelkie prace adaptacyjne, budowlane i instalacyjne mające na celu dostosowanie mieszkania dla indywidualnych potrzeb osoby niepełnosprawnej, np. zamiana wanny na prysznic, wybudowanie podjazdu itp.

Likwidacja barier w komunikowaniu się i technicznych polega na pomocy w zakupie wszelkich przedmiotów i urządzeń technicznych, które wpływają na samodzielne funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w społeczeństwie. Pomoc kierowana jest w szczególności do osób z dysfunkcją narządu słuchu i wzroku oraz ruchu, poprzez zakup np. odpowiednio oprzyrządowanego sprzętu komputerowego, podnośników wannowych, schodolazów czy specjalistycznych przyrządów optycznych.

W okresie od I do XII 2008r. zawarto 81 umów na kwotę 328.179 zł. W 2008 roku wypłacono dofinansowanie 78 osobom na kwotę 294.191 zł, a w tym dla 20 dzieci i młodzieży niepełnosprawnej na kwotę 56.731 zł.

Z ogólnej kwoty 149.156 zł zostało przeznaczzone na likwidację barier architektonicznych dla 15 osób, 86.149 zł. na likwidację barier w komunikowaniu się dla 44 osób oraz kwotę 58.886 zł. na likwidację barier technicznych dla 19 osób.

- 3) Dofinansowanie zaopatrzenia osób niepełnosprawnych w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny.

Dofinansowanie zaopatrzenia osób niepełnosprawnych w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze jest to program, w ramach, którego osoby niepełnosprawne mogą uzyskać dofinansowanie do przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych ujętych w wykazie Ministra Zdrowia, na które przyznane jest dofinansowanie z Narodowego Funduszu Zdrowia np. aparaty słuchowe, wózki inwalidzkie, obuwie ortopedyczne.

W 2008 r. wykorzystano kwotę 412.032 zł dla 488 osób niepełnosprawnych (w tym dla 96 dzieci), co daje średnio 844 zł na osobę. Ogólna wartość dotacji była w

2008r. o 45.609 zł wyższa niż w 2007 roku i skorzystało z niej o 24 osób więcej. Wszystkie osoby, które złożyły wnioski o dotacje i spełniały warunki programu uzyskały dofinansowanie.

Dodatkowo w ramach tych samych środków realizowany jest program dofinansowania do zaopatrzenia osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny. Jest to sprzęt niezbędny do prowadzenia zajęć rehabilitacyjnych, mający za zadanie osiągnięcie przy aktywnym uczestnictwie osoby niepełnosprawnej możliwie najwyższego poziomu jej funkcjonowania. Nie może to być sprzęt leczniczy.

W roku sprawozdawczym zrealizowano 5 umów na dofinansowanie w kwocie 4.059zł.

W stosunku do 2007 r., w okresie sprawozdawczym zrealizowano o 6 umów mniej, a kwota wydatków z tego tytułu była niższa o 7.107 zł. Przedmiotem dofinansowania były m.in. rowerki rehabilitacyjne, mata do hydromasażu itp. Średnia wysokość dotacji w ramach jednej umowy to: 812 zł.

4) Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.

Zadanie to obejmuje dofinansowanie na wnioski osób prawnych i jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej, działających od minimum 2 lat na rzecz osób niepełnosprawnych, organizacji imprez o charakterze sportowym, kulturalnym, rekreacyjnym lub turystycznym. Na podstawie zawartych umów w 2008 roku dofinansowano 25 imprez na kwotę 83.321 zł. Łącznie we wszystkich dofinansowanych imprezach uczestniczyło 2485 osób niepełnosprawnych wraz z niezbędnymi opiekunami. Średni koszt jednej imprezy wyniósł 3.333 zł.

5) Dofinansowanie kosztów działalności warsztatów terapii zajęciowej.

Warsztaty służą ogólnemu usprawnieniu, rozwijaniu umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz wyrobieniu zaradności osobistej, a także przygotowują do życia w środowisku społecznym.

W Tychach funkcjonuje jeden Warsztat Terapii Zajęciowej, w którym dofinansowaniem objętych jest 45 uczestników. W okresie sprawozdawczym przekazano WTZ, zgodnie z zawartą umową kwotę: 536.560 zł. Ponadto, w związku ze zwiększeniem liczby uczestników WTZ o 5 osób w grudniu 2008 r. wydatkowano dodatkowo 9.000 zł. W 2008r. ogólny koszt funkcjonowania warsztatu wyniósł 606.560 zł, w tym zgodnie z obowiązującymi przepisami 90 % (tj. 545.560 zł) zostało pokryte ze środków PFRON. Pozostałe koszty pokrywały powiaty, których

mieszkańcy są uczestnikami WTZ, oraz Caritas Archidiecezji Katowickiej.

V. „Wszyscy razem – integralny program dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym”.

Program realizowany jest w ramach Poddziałania 7.1.1. Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej Priorytetu VII Promocja Integracji Społecznej POKL współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Łączna wartość programu wynosi	1.043.033 zł
w tym: dotacja rozwojowa	933.514,53 zł
budżet jednostki samorządu. terytorialnego	101.693,87 zł
Fundusz Pracy	7.824,60 zł

Realizowany program jest projektem systemowym tzn. opracowany jest zgodnie z zasadami przygotowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych opracowanymi przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, które zawierają katalog instrumentów aktywnej integracji; określają grupy docelowe beneficjentów oraz wskazują kontrakt socjalny jako narzędzie realizacji projektu. W projekcie „Wszyscy razem – integralny program dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym” zastosowano szereg instrumentów aktywizacji społecznej, tj. trening umiejętności społecznych, asertywności, uczenia ról społecznych, umiejętności wychowawczych oraz grupę wsparcia dla samotnych rodziców i psychoterapię. Drugim etapem uczestnictwa w projekcie był udział w szkoleniach i kursach podnoszących kwalifikacje zawodowe zwiększające szanse beneficjentów na rynku pracy.

W projekcie wzięło udział 79 beneficjentów – klientów korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

Kontraktem socjalnym objętych zostało 66 beneficjentów.

Z tej grupy 62 beneficjentów zakończyło udział projekcie, w stosunku do 5 osób zaplanowana została kontynuacja działań.

Beneficjentami projektu było również 13 osób niepełnosprawnych, którzy uczestniczyli w treningu umiejętności społecznych, a 5 osób (w tym 3 osoby niewidome) ukończyły kurs komputerowy.

Zorganizowano również imprezę plenerową „Piknik Wszyscy razem”, w którym uczestniczyły 234 osoby, tj. beneficjenci projektu wraz z rodzinami. Korzystały one z zajęć sportowych, artystycznych, bawiły się na koncercie muzyki country.

W ramach realizowanego projektu zatrudnionych zostało dodatkowo trzech pracowników socjalnych oraz doradca zawodowy dla osób niepełnosprawnych.

Z przeprowadzonej oceny projektu wynika, iż dobór zastosowanych instrumentów aktywnej integracji był efektywny i pozytywnie oceniany przez beneficjentów.